

Łukasz Filipiuk *OSPPE*

OBRONA NIENARODZONYCH W RELIGIJNYM I NARODOWYM PRZESŁANIU APELU JASNOGÓRSKIEGO

Wstęp

Głoszony od 70. lat Apel Jasnogórski na dobre wpisał się w panoramę życia religijnego w Polsce. Zapoczątkowany w Uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w 1953 roku, w kontekście uwięzienia kardynała Stefana Wyszyńskiego, stanowi jedno z ważniejszych nabożeństw sprawowanych w Sanktuarium Narodowym na Jasnej Górze. Chociaż geneza Apelu związana jest modlitewnym „szturmem do nieba” o uwolnienie Prymasa z internowania¹, to jednak po jego uwolnieniu nabożeństwo to nie zanikło, ale wciąż gromadzi wiernych licznie przybywających do Kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej, jak i łączących się duchowo za pośrednictwem mass mediów. Stopniowe zmiany dokonujące się w ramach nabożeństwa nie tylko nie zaciemniły jego idei podstawowej, czyli modlitw zanoszonych w aktualnych sprawach Kościoła i Ojczyzny², ale zyskały cenne dopełnienie w postaci głoszonych rozważań o charakterze religijno-narodowym³. W związku z zanoszonymi modlitwami w inten-

---

¹ Zob. J. S. PŁATEK, *Jasnogórski Apel. Jego początki i upowszechnienie*, „Jasna Góra” 10 (1984), nr 8, s. 5-9.

² Ojciec Jerzy Tomziński, podczas kazania wygłoszonego 8 grudnia 1953 roku na Jasnej Górze, powiedział o Apelu następujące słowa: „Wszyscy, jak nas jest przeszło 30 milionów na całym świecie; wszyscy o jednej godzinie, gdziekolwiek będziemy, czy w pracy, czy na ulicy, czy w kinie, czy na zabawie; wszyscy zbratani jedną myślą, jednym polskim sercem, staniemy przy naszej Pani i Królowej, przy Matce i Pocieszycielce, aby prosić i żebrać za Polskę, za naród...” - cyt. za: „Niedziela” 2013, nr 49, s. 12-13.

³ Pierwsze rozważanie wygłosił zwolniony z internowania Prymas Wyszyński 28 X 1956 roku. Idea głoszenia rozpowszechniła się od 1975 roku, kiedy o. Józef Płatek zdecydował o wprowadzeniu krótkiej refleksji – spontanicznej modlitwy – kierowanej do

cji obrony życia dzieci poczętych oraz dobra małżeństwa i rodziny, warto przybliżyć ważniejsze wypowiedzi apelowe związane z tematyką *pro-life*. Chodzi o to, by odpowiedzieć na pytanie, jakie jest znaczenie Apelu Jasnogórskiego w całokształcie inicjatyw duszpasterskich podejmowanych na Jasnej Górze w celu obrony nienarodzonych?

1. Troska o dzieci poczęte polską „racją stanu”

Stwierdzenie „racja stanu” wskazuje na taki sposób rządzenia państwem, w którym interes narodowy (interes większości obywateli i organizacji w nim funkcjonujących) jest nadrzędny względem pomyślności innych państw. Ów sposób rządzenia nie może się ograniczyć wyłącznie do sfery polityki czy ekonomii, wszakże dobro Narodu w znacznej mierze zależy od przestrzegania norm moralnych. One uzdalniają człowieka do postrzegania drugich nie tylko w wymiarze materialnym, ale nade wszystko duchowym. Przynaglają do przyjęcia takiej postawy, w której dążenie do zachowania dobra wspólnego opierać się będzie na miłości stanowiącej „najbardziej istotną treść więzi społecznych”⁴. Nie bez racji więc polska racja stanu w zamyśle Prymasa Wyszyńskiego to „integracja wszelkich działań polityczno-społecznych z etyką mającą swoje źródło w Ewangelii”⁵. Jedynie takie postępowanie może uchronić Naród od zatracenia swej tożsamości opartej na wartościach chrześcijańskich i pomóc kultywować dziedzictwo przodków w następnych pokoleniach. Miłość do Ojczyzny oraz wzięcie odpowiedzialności za jej losy wyrażają się więc z jednej strony w odrzuceniu wrogich Kościołowi ideologii, z drugiej natomiast poprzez życie zgodne z wymogami Dekalogu⁶.

Królowej i Matki Polaków, nawiązując do aktualnych potrzeb ojczyzny. Zob. J. S. PŁATEK, *50 lat Apelu Jasnogórskiego*, w: *Przez Akt Oddania do Zawierzenia Maryi w Trzecim Tysiącleciu*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, J. PACH, Wydawnictwo Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2004, s. 112.

⁴ Por. J. MAZUR, *Ad bonum per politicam*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2011, s. 131-166.

⁵ Por. A. BORKOWSKA-KNIOLEK, *Polska racja stanu – życie. Przesłanie kardynała Stefana Wyszyńskiego dotyczące obowiązku obrony życia nienarodzonych*, „Studia Prymasowskie UKSW”, nr 3 (2009), s. 91.

⁶ Zob. K. KRATIUK, *Jak Kościół katolicki stworzył Polskę i Polaków*, Fronda, Warszawa 2022; A. RASTAWICKA, *Polska racja stanu w nauczaniu Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, Wydawnictwo M, Kraków 2021.

Jedną z postaw charakteryzujących dbałość o pomyślność Narodu jest troska o życie poczynające się pod sercem matki. Istota najbardziej bezbronna i krucha przetrwa tylko wtedy, gdy będzie otoczona parasolem ochronnym tak ze strony całego społeczeństwa, względnie państwa, jak i pojedynczego człowieka, zwłaszcza swojej matki. Niestety dzisiaj coraz trudniej jest dostrzec w mężczyznach i kobietach, mieniących się nierzadko chrześcijanami, dbałość o życie nienarodzonych. Jedni, zmanipulowani przewrotnymi hasłami wolnościowymi, niosą na swych sztandarach żądanie zabijania dzieci poczętych na życzenie, drugich opowiadał fałszywy humanizm, inni z kolei dali się uwieść ponowoczesnemu duchowi konsumpcjonizmu, hedonizmu i sekularyzmu, bądź zbyt uwierzyli w postęp nauki i techniki, rugując tym samym z przestrzeni życia publicznego autorytet Boga i Jego wskazania⁷. Słusznym zatem wydaje się być stwierdzenie, że „tracąc wrażliwość na Boga, traci się także wrażliwość na człowieka, jego godność i życie”⁸. W następstwie tego może rodzić się „swoisty spisek przeciwko życiu” bądź „wojna silnych przeciw bezsilnym” przejawiająca się tym, że „życie, które domaga się większej życzliwości, miłości i opieki, jest uznawane za bezużyteczne lub traktowane jako nieznośny ciężar, a w konsekwencji odrzucane na różne sposoby”⁹.

Wobec nieustannie powracającego z różnych środowisk roszczenia do aborcji i wszelkich poczynań władz godzących w życie nienarodzonych, nie może milknąć głos Kościoła, który, w oparciu o prawo Boże, niezmiennie naucza¹⁰, że „życie ludzkie jest święte, ponieważ od samego początku opiera się na «stwórczym działaniu Boga» i pozostaje na zawsze w specjalnym odniesieniu do Stwórcy, jedyne swego celu. Sam Bóg jest Panem życia, od jego początku aż do końca. Nikt, w żadnej sytuacji, nie może rościć sobie prawa do bezpośredniego niszczenia niewinnej

---

⁷ Por. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Evangelium vitae*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 2009, dalej cyt. EV, n. 4. 13-14. 19-20; W. PÓŁTAWSKA, *Samo życie*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 1995, s. 56-88; Ł. Filipiuk, *Duchowa Adopcja Dziecka Poczętego wobec zjawiska „kultury śmierci”*, w: *Kościół a Kościoły*, red. A. A. NAPIÓRKOWSKI, A. SEJBUK, Wydawnictwo Naukowe UPJPII, Kraków 2025, s. 97-101.

⁸ EV 21.

⁹ Por. EV 12.

¹⁰ Zob. M. STAROWIEYSKI, *Ojcowie Kościoła i starożytne sobory*, Wydawnictwo Petrus, Kraków 2019, s. 245-306.

istoty ludzkiej”¹¹. W tym miejscu Kościół stanowczo naucza, że „aborcja i dzieciobójstwo są haniebnymi przestępstwami”¹².

Z powyższego jasno wynika, że ani rodzina, ani społeczeństwo, ani państwo nie mają moralnego prawa, by niszczyć życie czy pozwalać komukolwiek na jego unicestwienie, bo prawo do życia jest wyższego rzędu¹³. Żaden parlament ani ludzka władza faktu tego zmienić nie może, mimo iż podejmowane są w tej sprawie działania przeciwne¹⁴. Obowiązuje wszakże zasada, że „prawo naturalnemu zawsze przysługuje pierwszeństwo w stosunku do pozytywnego prawa ludzkiego”¹⁵. Trafnie ujął to zagadnienie papież Benedykt XVI w *Przemówieniu skierowanym do uczestników sesji plenarnej Międzynarodowej Komisji Teologicznej*. Powiedział wówczas: „Kiedy w grę wchodzi podstawowe wymogi godności osoby ludzkiej, jej życia, instytucji rodziny, sprawiedliwego porządku społecznego, czyli podstawowe prawa człowieka, żadne prawo ustanowione przez człowieka nie może podważyć zasady zapisanej przez Stwórcę w sercu ludzkim bez godzenia w sposób dramatyczny w to, co stanowi nienaruszalną podstawę społeczeństwa. Prawo naturalne staje się zatem prawdziwą rękocią życia w wolności dla każdego człowieka, poszanowania jego godności i ochrony przed wszelką manipulacją natury ideologicznej oraz samowolą i nadużyciami silniejszego. Nikt nie może się wymknąć spod jego mocy”¹⁶.

Wobec wszelkich zakusów targnięcia się na życie dzieci poczętych ciągle aktualną przestrogą pozostają słowa Prymasa Tysiąclecia uczącego, że każda aborcja jest jakąś konkretną niewolą, najpierw człowieka, a potem społeczeństwa i Narodu. Ta niewola – wołał – prowadzi do narodowej klę-

---

¹¹ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Pallottinum, Poznań 1994, nr 2258; KONGREGACJA NAUKI WIARY, Instrukcja *Donum vitae*, Wstęp, nr 5.

¹² SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym* ‘*Gaudium et spes*’, nr 51.

¹³ Por. A. RASTAWICKA, *Maryjne drogi wolności Prymasa Tysiąclecia. Czytania majowe*, Fundacja „Czas to miłość”, Częstochowa 2018, s. 48.

¹⁴ Por. F. KUCHARCZAK, *W tym szaleństwie jest aborcja*, „Gość Niedzielny” 2024, nr 36, s. 16-19. A. MUSZAŁA, *Historia legislacji polskiej w kwestii aborcji*, w: *Aborcja. Filozoficzne, teologiczne, historyczne i prawne spojrzenie*, red. A. MUSZAŁA, M. STAROWIEYSKI, T. ŚLIPKO, Wydawnictwo Petrus, Kraków 2021, s. 9-24; K. K. BORKOWSKA, *Prawo aborcyjne w Polsce – rys historyczny*, „*Studia Prawnoustrojowe UWM*”, nr 62 (2023), s. 67-84.

¹⁵ Por. J. MAZUR, *Ad bonum per politicam*, s. 151.

¹⁶ BENEDYKT XVI, *Niezbymalna wartość naturalnego prawa moralnego. Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Międzynarodowej Komisji Teologicznej (5 X 2007)*, „*L'Osservatore Romano*”, wyd. pol., nr 12 (2007), s. 18-19.

ski: „Miejmy litość sami nad sobą, aby nie zastępować woli życia w naturze ludzkiej, podstępny przeciwko [dzieciom] wezwany przez Stwórcę do życia. Miejmy litość nad naszym Narodem, któremu trzeba nowych pokoleń, jeśli ma się ostać na ziemi wyzwolonej z rąk najeźdźców. Chciejmy patrzeć w przyszłość naszych dziejów, których może nie być, gdy dziś nie narodzą się przyszłe pokolenia”¹⁷. Nie można nie przejąć się tymi napomnieniami. Dotyczą one wszystkich bez wyjątku i każdy, na miarę swoich możliwości, winien „stać na straży budzącego się życia i mężnie walczyć w obronie każdej kołyski i każdego dziecięcia”¹⁸, poczynając od matek, ojców, całych rodzin, służby zdrowia, polityków, nauczycieli, kończąc na Narodzie i Kościele¹⁹.

2. Starania Jasnej Góry o odnowę duchową i moralną Polski

Zaangażowanie polskiego Kościoła w ratowanie dzieci Narodu z wszelkich form duchowego i moralnego zniewolenia, do których bez wątpienia zalicza się aborcja, doskonale widać na przykładzie Jasnej Góry. W przedziwny sposób od początków jej istnienia losy Ojczyzny znacząco związały się z Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej, dzięki czemu zyskało słuszne miano duchowej stolicy Polski²⁰. Świadczy o tym myśl kardynała Wojtyły, że „nie da się zrozumieć Polski bez Jasnej Góry”²¹. Mimo, iż od czasu tej wypowiedzi upłynęło niemal 50 lat, to jednak nie straciła nic ze swej aktualności.

Pielgrzymujący od wieków do tronu Bożej Rodzicielki przedstawiciele wszystkich stanów społeczeństwa, szukali u Maryi pomocy i schronienia. Po cudownym zwycięstwie nad Szwedami w 1655 roku i obraniu Jej za Królową Polski (1656) znaczenie Jasnej Góry osiągnęło swój niekwe-

¹⁷ Cyt. za: A. RASTAWICKA, *Maryjne drogi wolności Prymasa Tysiąclecia. Czytania majowe*, s. 48.

¹⁸ *Jasnogórskie Śluby Narodu polskiego, Jasna Góra 26 sierpnia 1956 r.*, w: S. WYSZYŃSKI, *Na drogach zawierzenia*, s. 18-22.

¹⁹ Por. A. BORKOWSKA-KNIOLEK, *Polska racja stanu – życie*, s. 97-108.

²⁰ Zob. J. TOMZIŃSKI, *Dzieje Jasnej Góry i Cudownego Obrazu*, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2003; R. WIT, *Eklezjalne powołanie człowieka w jasnogórskim przeopowiadaniu Karola Wojtyły/Jana Pawła II*, Wydawnictwo Salwator, Jasna Góra – Kraków 2018, s. 17-37.

²¹ Por. T. P. TERLIKOWSKI, *Jasna Góra. Duchowa stolica Polski. Biografia*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2022, s. 408.

stionowany status. „Odtąd miejsce to stało się symbolem wolności narodowej i religijnej oraz twierdzą wiary i ducha polskiego narodu”²². Następnie w czasach zaborów Sanktuarium Matki Bożej pełniło rolę zwornika podzielonego między zaborców państwa i w ogromnej mierze oddziaływało na wartości wychowawcze przez kształtowanie ducha patriotycznego w sercach Polaków. Natomiast po odzyskaniu niepodległości Jasna Góra stawała się miejscem, skąd szło odrodzenie moralne i społeczne Narodu²³.

Współcześnie, duchowy symbol Jasnej Góry także wpisuje się w proces kształtowania sumienia Ojczyzny, a Pani Jasnogórska „dodaje sił w trudnych doświadczeniach w zmaganiu z groźnymi ideologiami, jak również stanowi wyraźny znak żywej wiary pomimo dominacji antychrześcijańskich tendencji w całym ponowoczesnym świecie”²⁴. Jej niezawodna pomoc w „obronie duszy chrześcijańskiej Narodu”²⁵ wyraża się poprzez obecność Matki Bożej w Cudownym Obrazie i liczne interwencje w dziejach Ojczyzny i życiu poszczególnych ludzi²⁶. Świadomość tę najpełniej zmanifestowano w złożonych na Jasnej Górze *Jasnogórskich Ślubach Narodu Polskiego* (1956) oraz *Akcie oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi, Matki Kościoła, za wolność Kościoła Chrystusowego* (1966).

W *Akcie* widnieją między innymi takie oto słowa: „Wspominając z wdzięcznością Jej macierzyńską opiekę nad dziećmi polskiej ziemi, którą za Jej królestwo uważamy, świadomi, że dzięki Niej została uratowana wiara narodu, pragniemy, Ojcze, w Twoim obliczu oddać Jej całkowicie umiłowaną ojczyznę naszą, na nowe tysiąclecie wiary, za Kościół Twojego Syna”. Nieco dalej – „Odtąd, najlepsza Matko nasza i Królowo, uważaj nas Polaków jako naród za całkowitą własność Twoją, za narzędzie w Twych dłoniach na rzecz Kościoła świętego, któremu zawdzięczamy światło wiary, moce Krzyża, jedność duchową i pokój Boży. Czyń z nami, co chcesz! Pragniemy wykonać wszystko, czego zażadasz, byleby tylko Polska po wszystkie wieki zachowała nieskażony skarb wiary świętej, a Kościół w Ojczyźnie naszej cieszył się należną mu wolnością”²⁷.

²² J. TOMZIŃSKI, *Dzieje Jasnej Góry i Cudownego Obrazu*, s. 33-47.

²³ Por. J. TOMZIŃSKI, *Dzieje Jasnej Góry i Cudownego Obrazu*, s. 47-53.

²⁴ J. MAZUR, *Jasnogórska Pani: mit polityczny czy fundament civitas Poloniae?*, w: *Miłosierdzie. Kościół. Maryja. W hołdzie Ojcu Profesorowi Zachariaszowi Jabłońskiemu. Paulinowi, Człowiekowi Kościoła, oddanemu Maryi, Inicjatywa Ewangelizacyjna „Wejdzmy na Szczyt”*, Jasna Góra – Kraków – Szydłówek 2016, s. 161.

²⁵ S. WYSZYŃSKI, *Zapiski więzienne*, Wydawnictwo Soli Deo, Warszawa 2006, s. 171.

²⁶ Zob. A. CZUPRYN, *Cuda dzieją się po cichu. O Jasnogórskich cudach i łaskach*, Fronda, Warszawa 2018.

²⁷ *Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi, Matki Kościoła, za wolność*

Opiece Maryi powierzona została nie tylko wspólnota państwa, ale każdy syn polskiej ziemi. Zobowiązaliśmy się jako Naród „stać na straży budzącego się życia i walczyć w obronie każdego dziecięcia i każdej kołyski, bowiem dar życia jest największą łaską Ojca wszelkiego życia i najcenniejszym skarbem narodu”²⁸. By móc wypełnić to zobowiązanie niezbędnym jest uciekanie się do Matki Życia²⁹, gdyż z Jej macierzyńskiego pośrednictwa, czyli współdziałania z Synem, Kościół czerpie najobficiej³⁰. Podobnie jak na weselu w Kanie Galilejskiej (J 2, 1-11), tak i w życiu każdego wierzącego „Maryja staje pomiędzy swym Synem a ludźmi w sytuacji ich braków, niedostatków i cierpień”³¹ i oręduje za ludźmi, gdyż jako Matka „ma prawo powiedzieć Synowi o potrzebach ludzi”³². Ponadto, wstawienicza rola Bożej Rodzicielki wyraża się w tym, że „Maryja pomaga Kościołowi uświadomić sobie, że życie znajduje się zawsze w centrum wielkiego zmagania między dobrem a złem, między światłem a ciemnością”³³, dlatego niezbędnym jest, na wzór Jana Pawła II, przyjąć Maryję – Jutrzenkę nowego świata i Matkę żyjących – w akcie zawierzenia³⁴.

Odrodzenie duchowe i moralne Polski dokonuje się także dzięki pastoralnym wysiłkom ojców i braci paulinów oraz wszystkim ofiarne posługującym w jasnogórskim sanktuarium. „Jasna Góra jest bowiem chyba najbardziej newralgicznym punktem duszpasterstwa na całej ziemi polskiej”³⁵. Więcej, „Jasna Góra – jak podkreślał Jan Paweł II – to Sanktuarium Narodu, konfesońska i ołtarz. Jest to miejsce duchowej przemiany, odnowy życia Polaków”³⁶,

---

Kościola Chrystusowego, Jasna Góra 3 maja 1966 rok, w: S. WYSZYŃSKI, *Na drogach zawierzenia*, Wydawnictwo Soli Deo, Warszawa 1996, s.23-26.

²⁸ Por. *Jasnogórskie Śluby Narodu polskiego, Jasna Góra 26 sierpnia 1956 r.*, w: S. WYSZYŃSKI, *Na drogach zawierzenia*, s. 18-22.

²⁹ Zob. A. A. NAPIÓRKOWSKI, *Mary Mother of Life*, Pontifical University of John Paul II, Kraków 2024, s. 84-108; B. BARYŁAK, *Maryja mihująca życie*, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów Niepokalanów, Niepokalanów 2024, s. 23-48.

³⁰ Por. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Redemptoris Mater*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 2009, dalej cyt. RM, n. 44.

³¹ Por. RM 21.

³² Por. RM 21.

³³ EV 104.

³⁴ Por. T. SIUDY, *Maryja Matką życia w nauczaniu Jana Pawła II*, w: *Jasna Góra. Sanktuarium troski o życie Narodu*, s. 59-70.

³⁵ JAN PAWEŁ II, *Sześć wieków obecności paulinów na Jasnej Górze*, w: *Jasnogórska Bogarodzica w wypowiedziach błogosławionego Jana Pawła II*, t. I, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2011, s. 141.

³⁶ JAN PAWEŁ II, „Tak” Chrystusowi, „tak” Kościołowi, w: *Jasnogórska Bogarodzica w wypowiedziach błogosławionego Jana Pawła II*, t. I, s. 286.

która nieprzerwanie się dokonuje. Wielu ludzi nawracając się „odrzuca dawne uczynki ciemności, a przyobleka zbroję światła” (por. Rz 13, 12). Zostawiając popełnione grzechy przeciwko życiu poczętemu, podejmują stanowczą wolę trwania przy Ewangelii życia i poprzez swoją codzienność świadczą o Bogu jako Dawcy życia. Znamionują o tym liczne wpisy pielgrzymów pozostawione w ośrodkach niosących im pomoc, tj. Poradni Rodzinnej, Poradni Psychologicznej czy Ośrodka Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego.

Obok sakramentów istotną rolę odgrywa codzienne przepowiadanie Ewangelii. Jasna Góra jest miejscem, w którym każdego dnia można usłyszeć Dobrą Nowinę. Można powiedzieć, że sanktuarium jest uprzywilejowanym miejscem spotkania ze słowem Chrystusa, dzięki któremu może rodzić się w człowieku wiara (por. Rz 10, 17). Trzeba wszakże przyznać, iż Jasna góra nieustannie stwarza nowe możliwości dla ewangelizacji tak pielgrzymów, jak i turystów³⁷.

Ważne miejsce w sanktuaryjnym planie dnia zajmują także inne nabożeństwa. Pośród nich należy wymienić codzienną modlitwę różańcową, godzinki o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny, odprowadzane nabożeństwa Drogi Krzyżowej, sobotnie zawierzenia Maryi, Nowennę do Matki Bożej Częstochowskiej, jasnogórskie dni skupienia, wspólne gromadzenie się na Apelu Jasnogórskim czy całonocne czuwania³⁸. Można żywić nadzieję, że intencja o zachowanie przed aborcją dzieci poczętych, wpleciona w wielorakie intencje zanoszone przez wstawiennictwo Matki Bożej, dociera przed oblicze Boże.

Obok wskazanych nabożeństw istnieją również inne formy promowania kultury *pro-life* w przestrzeni Jasnogórskiego Sanktuarium. Wystarczy wymienić aktywność chociażby takich podmiotów ewangelizacyjnych, jak: Radio Jasna Góra, Dwumiesięcznik Jasna Góra, Poradnia Rodzinna, Poradnia Psychologiczna, Jasnogórski Telefon Zaufania³⁹, konferencje, sympozja naukowe. Pod tym względem nie bez znaczenia jest funkcjonowanie takich inicjatyw, jak: Jasnogórska Rodzina Różańcowa oraz Centralny Ośrodek Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego⁴⁰.

---

³⁷ Por. Z. S. JABŁOŃSKI, *Posługa słowa w przestrzeni sanktuarium maryjnego*, w: *Jasna Góra – Sanktuarium troski o życie Narodu*, s. 110.

³⁸ Por. Ł. Filipiuk, *Protection of the Life of Conceived Children in the Pastoral Activities of the Jasna Gora*, „Polonia Sacra” vol. 28 (2024), nr 4, s. 212-216.

³⁹ Zob. Ł. Filipiuk, S. Nowicka, *O początkach Poradni Rodzinnej i dzieła Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego na Jasnej Górze (Wywiad)*, „Dissertationes Paulinorum” 33/1 (2024), s. 87-98.

⁴⁰ Por. Z. S. JABŁOŃSKI, *Jasna Góra na przełomie tysiącleci 1995-2005*, w: *Jasna*

W sumie można skonkludować, że jasnogórskie duszpasterstwo wpisuje się w realizację programu życia Narodu w oparciu o wartości mające charakter moralny⁴¹. Obrona dzieci poczętych oraz dbałość o życie małżeńskie i rodzinne stanowią wyraz realizacji tego programu dzięki licznie podejmowanym w duchowej stolicy Polski pastoralnym inicjatywom. Te z kolei budzą w sercach ludzi dobrej woli nadzieję, że „dzięki duchowej mocy, jaką posiada wytrwała modlitwa zwycięży kultura życia oparta na formule *pro-life*”⁴². Nie sposób nie zauważyć, że wszystkie poczynania zmierzające do uratowania przed aborcją dzieci nienarodzonych stanowią pewną drogę budowania i konstytuowania społeczności dobra, czyli *civitas Dei*⁴³.

3. Sprawa obrony życia człowieka w Apelu Jasnogórskim

Apel Jasnogórski jest znaczącym nabożeństwem, które – zgodnie z pouczeniem Jana Pawła II – wyraża szczególne dziedzictwo tysiąclecia chrześcijańskiej Polski⁴⁴, jak również niesie w sobie moc odnowieńczą⁴⁵, przez co przyczynia się do kształtowania Polski jako *civitas Dei*. Więcej, jest i powinien pozostać modlitwą i programem wszystkich, w szczególności polskich rodzin – pierwszej i podstawowej wspólnoty ludzkiej, środowiska życia i miłości⁴⁶. Stoi za tym racja, że codzienna modlitwa apelowa, ubogacona odpowiednimi rozważaniami, uwrażliwia serca wierzących na aktualne sprawy Kościoła i Ojczyzny oraz zachęca do otwarcia się na potrzeby drugich⁴⁷. Ponadto, kieruje wzrok człowieka na Maryję oraz poma-

---

Góra na maryjnej drodze Europy i Polski, red. M. WŁOSIŃSKI, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2014, s. 179-194; Ł. Filipiuk, *Duchowa adopcja dziecka poczętego*, Inicjatywa Ewangelizacyjna „Wejdźmy na Szczyt”, Kraków 2020, s. 109-137.

⁴¹ Por. J. MAZUR, *Naród ujrzał swoją Królową... Od ślubów lwowskich i jasnogórskich do aktu zawierzenia Matce Bożej. Szkic religijno-społeczny*, Paulinianum, Częstochowa 2016, s. 108.

⁴² J. MAZUR, *Duchowa adopcja a paradygmat „dwóch miłości” św. Augustyna z Hippony*, „Dissertationes Paulinorum” 33/2 (2024), s. 108-110.

⁴³ Por. J. MAZUR, *Duchowa adopcja a paradygmat „dwóch miłości” św. Augustyna z Hippony*, s. 109-110.

⁴⁴ Por. JAN PAWEŁ II, *Jestem przy Tobie, Pamiętam, Czuwam*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2003, s. 287.

⁴⁵ Por. JAN PAWEŁ II, *Apel Jasnogórski streszcza program nowej ewangelizacji*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 322.

⁴⁶ Por. JAN PAWEŁ II, *W godzinie narodowej szczerości*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 284.

⁴⁷ Por. Z. WIT, *Jasnogórska pobożność maryjna w służbie odradzania i pogłębia-*

ga kształtować osobowy charakter więzi z Matką Chrystusa, dzięki czemu może dokonać się swoista „wymiana serc” polegająca na pogłębieniu relacji z Bożą Rodzicielką⁴⁸. W następstwie, Dziewica z Nazaretu – „pierwsza Uczennica własnego Syna, Matka w porządku łaski, daje Kościołowi swoje macierzyństwo i pomaga odczytać usłyszane słowo od Syna i wprowadzić je w życie”⁴⁹.

Jakie jest więc to słowo? Refleksje apelowe podejmują wiele zagadnień, poczynsz od biblijnych, eklesjalnych, chrystologicznych czy maryjnych⁵⁰, kończąc natomiast na sprawach związanych z codzienną egzystencją człowieka, a więc wszelkich problemach moralnych i społecznych. Wśród nich można wymienić kwestie sumienia, przebaczenia i pojednania, cnót teologicznych i moralnych, sprawiedliwości i solidarności ludzkiej, choroby i cierpienia, pracy, ubóstwa, wojny oraz związane z tematem artykułu zagadnienia rodziny, małżeństwa i troski o życie poczęte. „Już u początków swego istnienia Apel Jasnogórski był modlitwą uwzględniającą konkretne problemy życia ludzkiego i stał się nośnikiem duchowej odnowy zaprogramowanej w Jasnogórskich Ślubach Narodu, w Wielkiej Nowennie przed Tysiącleciem Chrztu Polski, w peregrynacji Kopii Cudownego Obrazu Jasnogórskiego, w czuwaniach soborowych oraz w Milenijnym Akcie Oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi”⁵¹.

O powadze sprawy, jaką jest obrona rozwijającego się pod sercem matki życia, może świadczyć m.in. fakt, że podczas wizyt apostołskich do Ojczyzny i wygłoszonych na Jasnej Górze rozważań apelowych, Jan Paweł II podjął temat obrony nienarodzonych kilkakrotnie. W dniu 5 czerwca 1979 r. wypowiedział takie słowa: „Życie całych społeczeństw, narodów, państwa, Kościoła, zależy od tego, czy rodzina jest pośród nich prawdzi-

---

nia wiary, w: *Jasnogórska szkoła wiary. Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczno-Maryjne. Jasna Góra, 10 kwietnia 2013*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2013, s. 124.

⁴⁸ Por. J. KRÓLIKOWSKI, *Odnowa Kościoła – inspiracja apelowe*, „Jasna Góra” 40 (2023), nr 6, s. 10-11.

⁴⁹ W. DEPO, *Apel Jasnogórski szkołą wiary Polaków*, w: *Jasnogórska szkoła wiary*, s. 173.

⁵⁰ Por. A. TRONINA, *Biblijne korzenie Apelu Jasnogórskiego*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, s. 179-185; J. KRÓLIKOWSKI, *Odnowa Kościoła – inspiracja apelowe*, s. 10-11; W. DEPO, *Apel Jasnogórski modlitwą zawierzenia*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, s. 186-192.

⁵¹ J. KIELECH, *Moralne przesłanie Apelu Jasnogórskiego*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, s. 196. Zob. także J. MAZUR, *Apel Jasnogórski w społecznej wyobraźni Jana Pawła II*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, s. 203-212.

wym środowiskiem życia i środowiskiem miłości. (...) [Trzeba] uczynić wszystko, co można, ażeby rodzinie stworzyć po temu warunki. Warunki pracy, warunki mieszkania, warunki utrzymania, opiekę nad poczynającym się życiem, poszanowanie społeczne rodzicielstwa, radość z dzieci, które przychodzą na świat, pełne prawo do wychowania, a zarazem wieloraką pomoc w tym wychowaniu... oto cały wielki, bogaty program, od którego zależy przyszłość człowieka i przyszłość Narodu”⁵². Sprawę dzieci poczętych postrzegał w ich odniesieniu do rodziny, a następnie państwa oraz wołał, aby prawodawstwo i społeczne wysiłki tworzyły klimat sprzyjający dla rozwoju małżeństwa, rodziny i poczynającego się życia. Następnie 18 czerwca 1983 roku Papież przypominał, że „Naród jest przede wszystkim bogaty ludźmi. Bogaty człowiekiem. Bogaty młodzieżą! Bogatym każdym, który czuwa w imię prawdy, ona bowiem nadaje kształt miłości”⁵³. W końcu, 12 czerwca 1987 roku Jan Paweł II prosił Maryję, Królowę Polski, aby była pośród modlących się, aby „czuwała nad każdym człowiekiem, nad każdą kobietą i każdym mężczyzną, nad każdym dzieckiem już poczętym w łonie matki”⁵⁴ i dziękował za wszystkich walczących o życie nienarodzonych.

Ważnym głosem w obronie polskiej racji stanu, do jakiej bez wątpienia należy troska o zachowanie przy życiu dzieci poczętych, są wypowiedzi kardynała Stefana Wyszyńskiego i innych pasterzy Kościoła w Polsce. Prymas Tysiąclecia włączył w swój program duszpasterski modlitwę Apelu Jasnogórskiego, podczas której nawoływał do czuwania i rachunku sumienia z wierności Bogu i Ewangelii. Obrona nienarodzonych i troska o trwałość rodzin była ważnym znamięm jego pasterskiej posługi⁵⁵. W podobnym tonie wypowiadali się wielokrotnie inni hierarchowie. Tak na przykład abp Wiesław Śmigiel podczas nabożeństwa apelowego modlił się o łaskę przyjęcia w rodzinach daru życia oraz o łaskę dla lekarzy, aby nie sprzeniewierzali się złożonej przysiędze i bronili ludzkiego życia od poczęcia do naturalnej śmierci (21.09.2024 r.)⁵⁶. Z kolei abp Wacław Depo kończąc apelowe rozważanie podkreślił, że każde pokolenie Polaków, również i dzisiejsze, stoi wobec podstawowego dylematu: opowiedzieć się za cywilizacją życia,

⁵² JAN PAWEŁ II, *W godzinie narodowej szczerości*, s. 284-285.

⁵³ JAN PAWEŁ II, *Jestem przy Tobie, Pamiętam, Czuwam*, s. 291.

⁵⁴ JAN PAWEŁ II, *O zwycięską nadzieję proszę dla moich rodaków*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 309-310.

⁵⁵ Por. J. KIELECH, *Moralne przesłanie Apelu Jasnogórskiego*, s. 197.

⁵⁶ Zapisane w nawiasie daty wskazują, kiedy dane rozważanie było głoszone. Autor uczestniczył w tych nabożeństwach bądź łączył się drogą Internetową. Większość refleksji jest możliwa do odnalezienia i odtworzenia na kanale youtube.pl.

która daje przyszłość bądź za cywilizacją śmierci, niosącą nicość. Jednocześnie przestrzegł, aby nie ulegać ponowoczesnemu myśleniu, które spycha chrześcijaństwo poza margines życia (26.01.2024 r.). Abp Tadeusz Wojda w wigilię Uroczystości Wniebowzięcia NMP wskazując na wielość intencji, z jakimi pielgrzymi jasnogórcy przybywają do tronu Matki, wśród - jego zdaniem - najważniejszych wyszczególnił prośbę o to, aby życie, wiara i religia były w Ojczyźnie szanowane (15.08.2025 r.). Natomiast bp Ignacy Dec, wypowiadając swoje rozważania, z bólem wyznał: „Martwimy się, że dotąd nie przebiła się w Polsce ustawa o całkowitej prawnej ochronie życia ludzkiego od poczęcia aż do naturalnej śmierci. Widzimy ogromną presję na parlamentarzystów, by uchwalić ustawę aprobującą metodę *in vitro*” (9.08.2011 r.).

Podczas Apelu rozlega się także wołanie o ratunek dla dzieci nienarodzonych ze strony wielu kapłanów diecezjalnych i zakonnych. Ksiądz Robert Tyrała, rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, zwracał się do Maryi z prośbą, aby naukowcy potrafili odczytywać znaki czasu, jakie daje światu Jezus Chrystus oraz aby zdołali stać na straży życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci (15.12.2024 r.). Ojciec Wojciech Dec, paulin, zanosił błagania, aby w świecie wypaczającym prawdziwy obraz człowieka, w świecie nie mającym szacunku dla ludzkiego życia i rodziny, pielgrzymi mogli cieszyć się niezbędnymi łaskami i byli w stanie odróżniać dobro od zła i stawać zawsze po stronie życia⁵⁷. Inny z paulinów, ojciec Zachariasz Jabłoński kierując wzrok ku Jasnogórskiej Królowej Rodzin, polecał wszystkie rodziny świata Bożej Rodzicielce i prosił, aby stały się one przestrzeniami miłości, szacunku dla życia oraz wzrostu dla nowych pokoleń⁵⁸.

Apel Jasnogórski jest także czasem zawierzenia Matce Bożej wszystkich, którzy w znaczący sposób przyczyniają się do propagowania kultury życia. Nierzadko apelowe rozważania prowadzą kapłani zaangażowani w duszpasterstwo rodzin oraz liczne ruchy *pro-life*. Ojciec Stanisław Jarosz, paulin, w ramach jednego z rozważań apelowych, powierzył inicjatywę Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego i wszystkich włączających się w nią opiece Maryi, prosząc dla nich o wstawiennictwo, wytrwałość oraz o łaskę żywej wiary (3.09.2022 rok). Nie inaczej czyni to obecny moderator dzieła – ojciec Samuel Karwacki, który podczas medytacji głoszonej w czasie

---

⁵⁷ Por. W. DEC, *Tu zawsze jesteśmy u siebie*, „Jasna Góra” 39 (2022), nr 2, s. 40.

⁵⁸ Por. Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 202-209.

nabożeństwa apelowego wyznał: „Bicie serca każdego poczętego dziecka jest biciem serca odwiecznej Miłości Boga – Stwórcy i Dawcy Życia. Walka o to życie jest testem z naszego człowieczeństwa, sprawdzianem naszej wiary i przynależności do Chrystusa, do którego przyznajemy się zawsze stając w obronie wartości życia, jego piękna, świętości, jako odbicia Życia Bożego” (1.09.2023 r.).

Apelowa antyfona – „Maryjo Królowo Polski, Jestem przy Tobie, Pamiętam, Czuwam!” – najdoskonalej oddaje zasadność dbania o polską rację stanu, do jakiej przynależy walka o każde życie poczęte, trwałość i pomyślność małżeństw i rodzin. Bowiem „cała egzystencja Ludu Bożego zależna jest od bycia z Nim [Bogiem], od rozpamiętywania w modlitwie Jego wielkich dzieł, wreszcie od wiernego strzeżenia Jego nakazów”⁵⁹, co kolejno obrazują słowa: Jestem, Pamiętam, Czuwam. Co więcej, „czuwanie z Maryją i przy Maryi pobudza do konkretnego działania. Nie może być inaczej, gdyż ono kształtuje postawę, kreuje wewnętrzny program miłości do Boga i względem ludzi”⁶⁰.

Konkluzja

Apel Jasnogórski, gromadzący u tronu Matki Bożej na Jasnej Górze licznie przybywających wiernych, niezbitnie świadczy o wielkim ciężarze gatunkowym tego nabożeństwa. Wyraża ono pragnienie i potrzebę dzieci Narodu Polskiego oddania się w opiekę Pani Jasnogórskiej. Niezwykła obecność Czarnej Madonny i Jej przedziwne oddziaływanie za pośrednictwem Obrazu sprowadza wielu ludzi z drogi grzechu, nawołuje do nawrócenia oraz do zmiany duchowych i moralnych postaw. Wobec niebezpieczeństwa laicyzacji, ateizacji, demoralizacji społecznej i innych zagrożeń, takich jak aborcja czy kryzys małżeństwa i rodziny, Narodowe Sanktuarium jawi się jako swoisty znak sprzeciwu, a jednocześnie symbol nadziei, jedności i wytrwania⁶¹. Dlatego jak niegdyś, w najciemniejszych nocach Narodu, podobnie i dzisiaj, w obliczu tragedii zabijania dzieci poczętych, wielu udaje się do Maryi po pomoc i obronę.

⁵⁹ A. TRONINA, *Biblijne korzenie Apelu Jasnogórskiego*, s. 185.

⁶⁰ J. MAZUR, *Apel Jasnogórski w społecznej wyobraźni Jana Pawła II*, s. 211-212.

⁶¹ Por. S. J. ROŻEJ, *Jasnogórskie uniwersum*, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2008, s. 29.

Wspaniałą okazją do przedstawienia Jasnogórskiej Matce Życia sprawy nienarodzonych jest Apel Jasnogórski. Dzieje się tak co najmniej z trzech powodów. Pierwszym jest niezachwiana pewność w przemożne wstawiennictwo Bożej Rodzicielki, co doskonale wyrażają słowa Prymasa Wyszyńskiego wypowiedziane w czasie jednego z nabożeństw: „(...) Wierzimy mocno, że sam Bóg chciał w Twoje dłonie złożyć zwycięstwo nad wszelkim złem i brudem, wyzwalając Cię przez Twoje niepokalane poczęcie od grzechu. (...) dlatego też ufamy w Twe zwycięstwo, Dziewico Wspomożycielko, Panno Zwycięska. Nie przestajemy ani na chwilę ufać, że jak zwyciężałaś w dniu Zwiastowania, na Kalwarii i w Wieczerniku, jak potem przez wieki w dziejach Kościoła wszystkie herezje sama niszczyłaś i zawsze swą dziewiczą stopą ścierałaś głowę węża, tak i w tej chwili, w tej godzinie – dokonasz zwycięstwa”⁶². Jasnym wydaje się więc być, że każdy zatroskany o zachowanie najcenniejszego skarbu Narodu, tzn. życia poczętego człowieka, uciekać się będzie do wstawiennictwa Maryi, którą Kościół czci tytułem Wszechmocy błagającej.

Drugim powodem jest ten, że w modlitwę apelową włączają się każdego dnia tysiące, a nawet dziesiątki tysięcy ludzi. Zatem przepowiadanie Ewangelii życia ma szansę dotrzeć do szerokiej liczby odbiorców, w sercach których zostanie zasiane ziarno Dobrej Nowiny oraz zrodzi się troska o najbardziej bezbronnych. Trzecim powodem niezmiennie jest fakt, iż ogólnie rozumiane dobro Narodu Polskiego zależne jest od zachowania życia każdego człowieka poczynającego się w łonie matki oraz od trwałości małżeństwa i rodziny. Stąd apel o polską rację stanu nie jest zwykłym reliktem przeszłości, a ciągle aktualnym wyzwaniem, obok którego nie można przejść obojętnie⁶³.

Literatura

BENEDYKT XVI, *Niezbywalna wartość naturalnego prawa moralnego. Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Międzynarodowej Komisji Teologicznej (5 X 2007)*, „L'Observatore Romano”, wyd. pol., nr 12 (2007), s. 18-19.

BORKOWSKA KATARZYNA KAROLINA, *Prawo aborcyjne w Polsce – rys historyczny*, „Studia Prawnoustrojowe UWM”, nr 62 (2023), s. 67-84.

---

⁶² S. WYSZYŃSKI, *Wszystko postawiłem na Maryję*, Wydawnictwo Soli Deo, Warszawa 2007, s. 197.

⁶³ Por. JAN PAWEŁ II, *Apel Jasnogórski streszcza program nowej ewangelizacji*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 322-324.

BORKOWSKA-KNIOLEK ANNA, *Polska racja stanu – życie. Przesłanie kardynała Stefana Wyszyńskiego dotyczące obowiązku obrony życia nienarodzonych*, „Studia Prymasowskie UKSW”, nr 3 (2009), s. 91-111.

BARYLAK BARBARA, *Maryja miłująca życie*, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów Niepokalanów, Niepokalanów 2024.

CZUPRYN ANITA, *Cuda dzieją się po cichu. O Jasnogórskich cudach i łaskach*, Fronda, Warszawa 2018.

DEC WOJCIECH, *Tu zawsze jesteśmy u siebie*, „Jasna Góra” 39 (2022), nr 2, s. 40.

DEPO WACŁAW, *Apel Jasnogórski modlitwą zawierzenia*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, J. PACH, Jasna Góra – Częstochowa 2004, s. 186-192.

DEPO WACŁAW, *Apel Jasnogórski szkołą wiary Polaków*, w: *Jasnogórska szkoła wiary, Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczno-Maryjne, Jasna Góra, 10 kwietnia 2013*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, Jasna Góra – Częstochowa 2013, s. 171-181.

FILIPIUK ŁUKASZ, *Duchowa adopcja dziecka poczętego*, Inicjatywa Ewangelizacyjna „Wejdźmy na Szczyt”, Kraków 2020.

FILIPIUK ŁUKASZ, *Duchowa Adopcja Dziecka Poczętego wobec zjawiska „kultury śmierci”*, w: *Kościół a Kościoły*, red. A. A. NAPIÓRKOWSKI, A. SEJBUK, Wydawnictwo Naukowe UPJPII, Kraków 2025, s. 93-118.

FILIPIUK ŁUKASZ, *Protection of the Life of Conceived Children in the Pastoral Activities of the Jasna Góra*, „Polonia Sacra” vol. 28 (2024), nr 4, s. 203-222.

FILIPIUK ŁUKASZ – NOWICKA STANISŁAWA, *O początkach Poradni Rodzinnej i dzieła Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego na Jasnej Górze (Wywiad)*, „Dissertationes Paulinorum” 33/1 (2024), s. 87-98.

JABŁOŃSKI ZACHARIASZ SZCZEPAN, *Jasna Góra na przełomie tysiącleci 1995-2005*, w: *Jasna Góra na maryjnej drodze Europy i Polski*, red. M. WŁOSIŃSKI, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2014, s. 179-194.

JABŁOŃSKI ZACHARIASZ SZCZEPAN, *Posługa słowa w przestrzeni sanktuarium maryjnego*, w: *Jasna Góra – Sanktuarium troski o życie Narodu. Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczno-Maryjne. Jasna Góra, 28 kwietnia 2009*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, Jasna Góra – Częstochowa 2009, s. 108-139.

JABŁOŃSKI ZACHARIASZ SZCZEPAN, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2003.

JAN PAWEŁ II, *Apel Jasnogórski streszcza program nowej ewangelizacji*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 322-324.

JAN PAWEŁ II, *Encyklika Evangelium vitae*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 2009, s. 842-985.

JAN PAWEŁ II, *Encyklika Redemptoris Mater*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, s. 355-431.

JAN PAWEŁ II, *Jestem przy Tobie, Pamiętam, Czuwam*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 315-320.

JAN PAWEŁ II, *O zwycięską nadzieję proszę dla moich rodaków*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 309-310.

JAN PAWEŁ II, *Sześć wieków obecności paulinów na Jasnej Górze*, w: *Jasnogórska Bogarodzica w wypowiedziach błogosławionego Jana Pawła II*, t. I, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2011, s. 140-143.

JAN PAWEŁ II, „Tak” Chrystusowi, „tak” Kościołowi, w: *Jasnogórska Bogarodzica w wypowiedziach błogosławionego Jana Pawła*, s. 284-288.

JAN PAWEŁ II, *W godzinie narodowej szczerości*, w: Z. S. JABŁOŃSKI, *W godzinie Apelu z Janem Pawłem II*, s. 282-285.

Katechizm Kościoła Katolickiego, Pallottinum, Poznań 1994.

KIELECH JERZY, *Moralne przesłanie Apelu Jasnogórskiego*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, J. PACH, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2004, s. 193-202.

KONGREGACJA NAUKI WIARY, *Instrukcja Donum vitae*, w: *W Trosce o życie. Wybrane dokumenty Stolicy Apostolskiej*, red. K. SZCZYGIEL, Wydawnictwo Biblos, Tarnów 1998, s. 360-385.

KRATIUK KRYSZTYAN, *Jak Kościół katolicki stworzył Polskę i Polaków*, Fronda, Warszawa 2022.

KRÓLIKOWSKI JANUSZ, *Odnowa Kościoła – inspiracja apelowe*, „Jasna Góra” 40 (2023), nr 6, s. 10-11.

KUCHARCZAK FRANCISZEK, *W tym szaleństwie jest aborcja*, „Gość Niedzielny” 2024, nr 36, s. 16-19.

MAZUR JAN, *Ad bonum per politicam*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2011.

MAZUR JAN, *Apel Jasnogórski w społecznej wyobraźni Jana Pawła II*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, J. PACH, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2004, s. 203-212.

MAZUR JAN, *Duchowa adopcja a paradygmat „dwóch miłości” św. Augustyna z Hippony*, „Dissertationes Paulinorum” 33/2 (2024), s. 101-113.

MAZUR JAN, *Jasnogórska Pani: mit polityczny czy fundament civitas Poloniae?*, w: *Miłosierdzie. Kościół. Maryja. W hołdzie Ojcu Profesorowi Zachariaszowi Jabłońskiemu. Paulinowi, Człowiekowi Kościoła, oddanemu Maryi, Inicjatywa Ewangelizacyjna „Wejźmy na Szczyt”*, Jasna Góra – Kraków – Szydłówek 2016.

MAZUR JAN, *Naród ujrzał swoją Królową... Od ślubów lwowskich i jasnogórskich do aktu zawierzenia Matce Bożej. Szkic religijno-społeczny*, Paulinianum, Częstochowa 2016.

MUSZAŁA ANDRZEJ, *Historia legislacji polskiej w kwestii aborcji*, w: *Aborcja. Filozoficzne, teologiczne, historyczne i prawne spojrzenie*, red. A. MUSZAŁA, M. STAROWIEYSKI, T. ŚLIPKO, Wydawnictwo Petrus, Kraków 2021, s. 9-24.

NAPIÓRKOWSKI ANDRZEJ ADAM, *Mary Mother of Life*, Pontifical University of John Paul II, Kraków 2024.

PLĄTEK JÓZEF STANISŁAW, *Jasnogórski Apel. Jego początki i upowszechnienie*, „Jasna Góra” 10 (1984), nr 8, s. 5-9.

PLĄTEK JÓZEF STANISŁAW, *50 lat Apelu Jasnogórskiego*, w: *Przez Akt Oddania do Zawierzenia Maryi w Trzecim Tysiącleciu*, s. 99-116.

PÓLTAWSKA WANDA, *Samo życie*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 1995.

RASTAWICKA ANNA, *Maryjne drogi wolności Prymasa Tysiąclecia. Czytania majowe*, Fundacja „Czas to miłość”, Częstochowa 2018.

RASTAWICKA ANNA, *Polska racja stanu w nauczaniu Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, Wydawnictwo M, Kraków 2021.

ROŻEJ STEFAN JAN, *Jasnogórskie uniwersum*, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2008.

SIUDY TEOFIL, *Maryja Matką życia w nauczaniu Jana Pawła II*, w: *Jasna Góra – Sanktuarium troski o życie Narodu. Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczno-Maryjne. Jasna Góra, 28 kwietnia 2009*, red. Z. S. JABŁOŃSKI, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2009, s. 59-70.

SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym 'Gaudium et spes'*, w: *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.

STAROWIEYSKI MAREK, *Ojcowie Kościoła i starożytne sobory*, Wydawnictwo Petrus, Kraków 2019.

TERLIKOWSKI TOMASZ PIOTR, *Jasna Góra. Duchowa stolica Polski. Biografia*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2022.

TOMZIŃSKI JERZY, *Dzieje Jasnej Góry i Cudownego Obrazu*, Paulinianum, Jasna Góra – Częstochowa 2003.

TRONINA ANTONI, *Biblijne korzenie Apelu Jasnogórskiego*, w: *Przez Akt oddania do zawierzenia Maryi w Trzecim tysiącleciu*, s. 179-185.

WIT ROMAN, *Eklezjalne powołanie człowieka w jasnogórskim przepowiadaniu Karola Wojtyły/Jana Pawła II*, Wydawnictwo Salwator, Jasna Góra – Kraków 2018.

WIT ZBIGNIEW, *Jasnogórska pobożność maryjna w służbie odradzania i pogłębiania wiary*, w: *Jasnogórska szkoła wiary. Ogólnopolskie Sympozjum Mariologiczno-Maryjne. Jasna Góra, 10 kwietnia 2013*, s. 99-128.

WYSZYŃSKI STEFAN, *Na drogach zawierzenia*, Wydawnictwo Soli Deo, Warszawa 1996.

WYSZYŃSKI STEFAN, *Wszystko postawiłem na Maryję*, Wydawnictwo Soli Deo, Warszawa 2007.

WYSZYŃSKI STEFAN, *Zapiski więzienne*, Wydawnictwo Soli Deo, Warszawa 2006.

DEFENSE OF UNBORN CHILDREN IN THE RELIGIOUS AND NATIONAL MESSAGE OF THE APPEAL AT JASNA GÓRA

A b s t r a c t

The Jasna Góra Appeal is a Marian devotion expressing the entrustment of the children of the Polish Nation to the care and intercession of the Blessed Virgin Mary. This prayer is directed to God through the mediation of the Jasna Góra Queen of Poland, who is also the Mother of the Church, thus perfectly highlighting Mary's role and place in the mystery of Christ and the Church. The Word of God proclaimed during the devotion aims to awaken and strengthen the faith of the faithful. Numerous reflections concerning the defense of human life from conception, delivered within the framework of the Jasna Góra Appeal, enable the Gospel of Life to reach a wide audience and contribute to the formation of a civilization of

life and love. In this way, the devotion fosters the common good of Polish society, whose fundamental *raison d'être* is that human life, from its very beginning, should always be protected, and that marriage and family life should be duly esteemed.

Keywords: Jasna Góra Appeal, Marian devotion, Gospel of life, defense of the unborn, *raison d'état*

Słowa kluczowe: Apel Jasnogórski, nabożeństwo maryjne, Ewangelia życia, obrona nienarodzonych, racja stanu